

a. Nefsî ve Ahlâkî Terbiye

Anne-babaların en mühim ve asli vazifesi, çocuklarını güzel ahlâk ile yetiştirmeleridir. Bu vazife üzerine ne kadar ihtimam gösterilse yerindedir. Anne ve babalar çocuklarının, sıhhat ve temizliklerine ihtimam gösterdikleri gibi, hareket ve davranışlarına da dikkat ederek onları her türlü kötülükten muhafaza etmekle de vazifelidirler. *Çocukluktan başlayan bu terbiyenin ilk mektebi aile yuvasıdır. İlk muallimi ise annedir.*

Annenin mürebbiyelik vazifesi, çocuk anne karnındayken başlar. Bundan dolayı annenin helal ve harama çok dikkat etmesi, çocuğu haram ile beslememesi gerekir. Çünkü haramla beslenen çocuğun ne ailesine, ne milletine ne de devletine bir faydası olmaz. Doğduktan sonra yapılması gereken görevlerin başında, ona güzel isim koyma, bir kulağına ezan ve diğer ulağına da kamet getirme, akika kesme vb. ile devam eder. Bilindiğı üzere ilk altı yaşa kadar verilen eğitim ile çocuğun huyu ve şahsiyeti şekillenir. Bütün terbiyeciler

“Altı yaşına kadar çocuğun karakteri nasılsa, daha sonraki yaşantısında fazla ekleme olmadan aynı izler devam eder.”

demişlerdir. Bu nedenle ilk terbiyenin çok büyük önem arz ettiği ortadadır.

Çocuk, fitraten temiz ve günahsızdır. Onu iyilik ve güzelliklerle donatacak annedir. İyi bir terbiyeci sayesinde çocuk ileri yaşlarda manen olgunluğa ve kurtuluşa erebilir. Anne, çocuğuna özellikle dini terbiye verirken bilinçli davranmalı; korkutmadan, sevdirek, çocuğa kâinatın yegane sahibi olan Rabbini tanıtmalıdır. Cenab-ı Hakkın verdiği nimetleri ona hatırlatarak, O'nun affedici, mükâfatlandırıcı, koruyucu, merhamet edici sıfatlarını telkin etmelidir. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi “Dinin ilk öğretmeni annedir.”

Çocuğa ilk önce doğru yolu gösteren, Allah'ını tanıtan, Kur'an'ı ve Peygamberini öğretilip sevdiren ve İslâmiyet'i anlatan annedir. Bu bakımdan annenin vazifesi ve sorumluluğı büyük olduğu kadar zordur da. Zira, memleketin geleceğine yön veren şahsiyetlerin yetiştirilmesinde en önemli görevi anneler üstlenmişlerdir.

Her insanın ibadet, muhabbet, helal ve haramla ilgili bilgileri öğrenmesi ve çocuklarına öğretmesi farzdır. Yani annelerimiz geleceğimizin teminatı olan gençleri yetiştirmede vazifeli oldukları için, evvela kendilerini İslâmi bilgilerle yetiştirmelidirler. Bu durum ihmal edilirse, annenin çocuklarına faydadan çok zararı dokunur. Cahil, İslami terbiyeden ve onun ulvî hakikatlarından mahrum olan bir

anneden terbiyeli ve ahlâklı bir çocuk yetiştirmesi beklenemez.

İnsan, tarihi hakkıyla tetkik ettiğinde **Abdulkadir Geylanî, Fatih, Yavuz, Ömer b. Abdülaziz ve Bediüzzaman** gibi tarihe yön veren nice kahramanları yetiştirenlerin şefkat kahramanı *anneler* olduğunu görür.

"Beşiği sallayan el, dünyaya yön veren, tarihin akışını değiştiren eldir."

sözü darb-ı mesel olmuştur. Yukarıda sayılan büyük şahsiyetlerden biri olan Bediüzzaman Hazretleri de annenin hem kendi eğitiminde hem de çocuk eğitiminde nasıl bir yere sahip olduğunu şöyle dile getirir:

"Evet, insanın en birinci üstadı ve tesirli muallimi, onun vâlidesidir. Bu münasebetle ben kendi şahsımda kat'î ve daima hissettiğim bu manayı beyan ediyorum:"

"Ben bu seksen sene ömrümde, seksen bin zâtlardan ders aldığım halde, kasem ediyorum ki; en esaslı ve sarsılmaz ve her vakit bana dersini tazeler gibi merhum vâlidemden aldığım telkinat ve manevî derslerdir ki; o dersler fitratımda, âdeta maddî vücudumda çekirdekler hükmünde yerleşmiş. Sair derslerimin o çekirdekler üzerine bina edildiğini, aynen görüyorum. Demek bir yaşımdaki fitratıma ve ruhuma, merhum vâlidemin ders ve telkinatını, şimdi bu seksen yaşımdaki gördüğüm büyük hakikatler içinde birer çekirdek-i esasiye müşahede ediyorum."

"Ezcümle; meslek ve meşrebimin dört esasından en mühimi olan şefkat etmek ve Risale-i Nur'un da en büyük hakikatı olan acımak ve merhamet etmeyi, o vâlidemin şefkatli fiil ve halinden ve o manevî derslerinden aldığımı yakînen görüyorum."[1](#)

Ebeveynin yerine getirmesi gereken birçok vazifesi vardır. Bunların başında Allah'ın kulları üzerindeki hakkını ve kulların birbirine karşı olan vazifelerini anlatmak gelir. Ayrıca çocuğa, topluma zarar veren yalan, hile, hıyanet ve sefahet gibi kötü ahlâkın zararlarını da anlatmaları gerekir.

Cenab-ı Hakk'ın o muhterem Nebi'ye (asm.) buyurduğu *"Oku!"* emrine binaen çocuğuna ilmin kıymet ve faziletini anne ve babası öğretmelidir.

Çocuğun terbiyesinde en birinci gaye, Allah ve Peygamber sevgisini onların kalp ve ruhlarına naksetmektir. Çocuğun seviyesine uygun ibret verici hikâyeler ve güzel menkıbelerle bu sevgiyi tekid ve teyit etmek gerekir.

Nitekim Hazret-i Âdem'den (as.) Hazret-i Muhammed'e (asm.) kadar bütün peygamberlerin ve mürşitlerin ana gayesi insanları tevhid inancı ile terbiye etmek olmuştur. İslâm'a göre Kur'an ve Sünnet ölçüleri içinde terbiye edilmiş bir insan, meleklerden daha üstün bir makamdadır.

Çocuklar evin içinde görüp işittiklerini bir fotoğraf makinesi gibi alarak kendi hayatlarına uygularlar. Bu yönden anne ve babalar çocuklar için modeldir. Çocukların müsbet veya menfi davranışları, anne ve babasının hareketlerinden kaynaklanır. İyi terbiye edilmeyen çocukların işledikleri fenalıkların, günahlarının bir katı da onları terbiye edenlerin defterine yazılır.

Dipnotlar:

[1](#) *Lem'alar, s. 200.*